

Guzel
Jachina
Zulejka
otevívá
oči

ROMÁN / PROSTOR

Guzel Jachina
Zulejka otevírá oči

PROSTOR

Guzel Jachina Zulejka otevívá oči

přeložil Jakub Šedivý

PROSTOR | PRAHA | 2017

Published by arrangement with ELKOST Intl. Literary Agency
© 2015 by Guzel Yakhina

Czech edition © PROSTOR, 2017
Translation © Jakub Šedivý, 2017
Cover picture © shutterstock/isifa, 2017

ISBN 9788072603671

Kniha vychází pod záštitou Nadace Michaila Prochorova v rámci programu TRANSCRIPT na podporu překladů ruské literatury.

Mikhail
Prokhorov
Fund

transcript

PRVNÍ ČÁST

Zmoklá slepice

JEDEN DEN

Zulejka otevírá oči. Je tma jako v pytli. Za tenkým závěsem ospale kejhají husy. Měsíční hříbě pleská pysky, hledá mateřské vemeno. Za okénkem u záhlaví postele je slyšet tlumené sténání lednové vánice. Díky Murtazovi sem však skulinami neprofukuje, před zimou utěsnil všechna okna. Murtaza je dobrý hospodář. A dobrý muž. Dunivě a zvučně chrápe v mužské části místnosti. Spí tvrdě, před rozedněním je spánek nejhlubší.

Je nejvyšší čas. Alláhu Všemohoucí, nech mě vykonat, co jsem si usmyslila – kéž se nikdo neprobudí.

Zulejka spustí neslyšně na podlahu nejdřív jednu bosou nohu, pak druhou, opře se o pec a vstane. Přes noc pec vychladla, teplo uniklo, studená podlaha zebe do chodidel. Nesmí si nazout boty – neslyšně by se jí v plstěných domácích *kota* nepodařilo projít, nějaké prkno v podlaze by zavržalo. Nedá se nic dělat, Zulejka to chvíli vydrží. Rukou se přidržuje hrubé boční strany pece a prodírá se k východu z ženské části. Je to tu úzké a těsné, ale ona si pamatuje každé zákoutí, každý výčnělek – půlku života pendluje celé dny sem a tam jako kyvadlo: od kotle do mužské části s naplněnými a horkými miskami, z mužské části nazpátek s miskami prázdnými a studenými.

Kolik let je vdaná? Patnáct ze svých třiceti? To je dokonce určitě víc jak půlka života. Bude se muset zeptat Murtazy – až bude mít dobrou náladu, poprosí ho, ať to spočítá.

Nezakopnout o *palas*. Nevrazit bosou nohou do kované truhly vpravo u zdi. Překročit skřípající prkno u oblouku pece. Tiše vzlouznout za kartounovou *čaršau* oddělující ženskou část chalupy od mužské... Vida, dveře jsou už nedaleko.

Murtazovo chrápání je blíž. Spi, jen spi, proboha. Žena nemá před mužem nic skrývat, ale nedá se nic dělat, občas to jinak nejde.

Teď je nejdůležitější neprobudit zvířata. Obyčejně spí v zimním chlévě, avšak když jsou silné mrazy, Murtaza jí přikáže, ať vezme mladý dobytek a drůbež do domu. Husy se neprobudily, ale hříbě zahrabalo kopýtkem, potřásl hlavou – probudilo se, rarášek. Bude z něho dobrý, bystrý kuň. Zulejka natahuje ruku přes závěs, dotýká se hebké tlamy: upokoj se, to jsem já. Hříbě jí vděčně zafrká nozdrami do dlaně – poznalo ji. Zulejka si otírá vlhké prsty do košile, kterou má vespod, a zlehka strčí ramenem do dveří. Těžké dveře, na zimu pobité plstí, se s námahou otevrou a škvírou vnikne dovnitř mrazivý oblak. Jedním krokem překročí vysoký práh – to by tak ještě scházelo zrovna teď na něj šlápnout a vyrušit zlé duchy, fuj! – a ocitne se v předsíni. Zády přivře dveře.

Sláva Alláhovi, část cesty je zdolána.

V předsíni je zima jako venku – mráz štípe, košile nehřeje. Skrz spáry v podlaze se na bosé nohy dere ledový vzduch. Není to však tak hrozné.

To hrozné se ukrývá za dveřmi naproti.

Ubyrly karčyk – Čarodějnice. Tak jí říká Zulejka. Sláva Všemohoucím, tchyně s nimi nežije v jedné chalupě. Murtazův dům je prostorný, skládá se ze dvou chalup spojených společnou předsíní. Toho dne, kdy si pětáctýřicetiletý Murtaza přivedl do domu patnáctiletou Zulejku, si Čarodějnice s mučednickým výrazem sama odtahala své početné truhly, rance a nádobí do chalupy pro hosty a celou ji zabrala. „Opovaž se toho jen dotknout!“ – výhruzně zakřičela na syna, když se jí snažil pomoci s přestěhováním. A další dva měsíce s ním pak nepromluvila. Ten samý rok začala rychle a beznadějně slepnout a za nějaký čas ještě hluchnout. Po několika letech

byla slepá a hluchá jako pařez. Zato teď toho namluví hodně, není k zastavení.

Nikdo nevěděl, kolik jí je ve skutečnosti let. Ona tvrdila, že sto. Murtaza si nedávno sedl, aby to spočítal, seděl dlouho a pak prohlásil: matka má pravdu, skutečně jí je kolem stovky. Narodil se starším rodičům – a teď už je sám bezmála stařec.

Čarodějnice se obvykle probouzí dřív než ostatní a vynáší do předsíně svůj pečlivě skrývaný poklad – krásný nočník z mléčně bílého porcelánu s jemně modrými chrpami na boku a s bizarní pokličkou (Murtaza jí ho kdysi přivezl z Kazaně jako dárek). Zulejka musí na tchynino zavolání vyskočit, drahocennou nádobu vyprázdnit a opatrně vymýt – a to dřív než zatopí v peci, dřív než dá vykynout těsto a odvede krávu do stáda. Běda jí, kdyby zaspala tenhle ranní budiček. Za patnáct let Zulejka zaspala dvakrát – a na to, co bylo potom, si zakázala vzpomínat.

Za dveřmi je dosud ticho. No tak, Zulejko, zmoklá slepice, pospěš si. Zmoklá slepice – *žebegjan tavyk* – takhle ji pojmenovala Čarodějnice. Zulejka ani nepostřehla, že si tak po nějaké době začala sama říkat.

Plíží se dál do předsíně, ke schodišti na půdu. Nahmatá hladce otesané zábradlí. Schody jsou strmé, namrzlá prkna chvílemi sotva slyšitelně zasténají. Shora je cítit chladné dřevo, zmrzlý prach, usušené bylinky a stěží rozeznatelnou vůni nasolené husy. Zulejka stoupá nahoru – hučení vánice je blíž, vítr naráží do střechy a skučí ve všech koutech.

Na půdě ji napadne, že by bylo lepší lézt po čtyřech – kdyby šla, prkna by vrzala přímo nad hlavou spícího Murtazy. Ale když se bude plazit, proklouzne, vždyť skoro nic neváží, Murtaza ji uzvedne jednou rukou jako ovci. Přitáhne si noční košili k hrudi, aby nebyla zaprášená, omotá si ji kolem sebe, konec vezme do zubů – a po hmatu si opatrně rází cestu mezi bednami, nůšemi, dřevěnými nástroji, obezřetně přelézá přes stropní trámy. Tiskne se čelem ke zdi. No konečně.

Nadzvedne se, vyhlédne z malého podkrovního okénka. V tmavě šedé předjitřní mlze sotva vykukují sněhem zasypané domy rodného Julbaše. Murtaza to jednou počítal – a napočítal

víc než sto statků. Je to velká vesnice, jen co je pravda. Vesnická cesta se půvabně vine a jako řeka odtéká za horizont. V oknech domů se už tu a tam svítí. Pospěš si, Zulejko.

Vstane a natáhne se nahoru. V dlani sevře cosi těžkého, hladkého, samý pupínek – nasolenou husu. Žaludek se okamžitě zachvěje, začne jí kručet v břiše. Ne, husu vzít nesmí. Nechá oškubanou husu husou a hledá dál. Tady! Nalevo od podkrovního okénka visí velké a těžké, na mrazu ztvrdlé pláty, z kterých je nepatrně cítit ovocné aroma. Ovocná pasta z jablek. Důkladně uvařená na peci, pečlivě rozválená na širokých prknech, starostlivě usušená na střeše, pasta, která do sebe nasála žhavé srpnové slunce a chladné zářijové větry. Člověk ji může ukusovat po maličkých kouscích, zvolna ji rozpouštět a rozvalovat ten hrbolatý nakyslý kousíček po patru, nebo si jí může naplnit pusu a žvýkat, žvýkat pružnou hmotu a do dlaně vyplivovat sem tam se vyskytnuvší zrníčka... Ústa jí okamžitě zaplavují sliny.

Zulejka strhne pár plátů ze šňůry, pevně je svine a zastrčí si je pod paži. Rukou přejíždí po zbývajících plátech – hodně, ještě hodně jich zbývá. Murtaza na to nesmí přijít.

A teď nazpátek.

Kleká si na kolena a leze ke schodišti. Svitek pasty jí brání v rychlejším pohybu. No, opravdu je zmoklá slepice, když ji nenapadlo, že si má s sebou vzít nějakou brašnu. Po schodišti schází pomalu: necítí nohy – ztuhly, musí zdřevěnělá chodidla klást bokem, na hranu. Když schází na poslední schod, dveře od pokoje Čarodějnice se hlučně otevrou dokořán a v černém otvoru se objeví světlá, sotva rozeznatelná silueta. O podlahu tluče těžká hůl.

„Je tu někdo?“ ptá se Čarodějnice hlubokým mužským hlasem tmy.

Zulejka strne. Srdce bije, žaludek svírá ledový chlad. Nestihla to... pasta pod paží rozmrzá, měkne.

Čarodějnice udělá krok vpřed. Za patnáct let slepoty zná celý dům nazpaměť – pohybuje se v něm jistě a lehce.

Zulejka vystoupí o několik schodů nahoru a loktem k sobě přitiskne rozměklou ovocnou pastu pevněji.

Stařena natáhne krk na jednu a pak na druhou stranu. Nic sice neslyší, nevidí, a přesto ta babizna vnímá. Jedním slovem – Čarodějnice. Hůl hlasitě klepe – blíž a blíž. Ach jo, probudí Murtazu...

Zulejka vyběhne ještě o několik schodů výš, přitiskne se k zábradlí, olízne si vysušené rty.

Bílá silueta se pod schodištěm zastaví. Je slyšet, jak stařena hlasitě vtahuje nosními dírkami vzduch a čichá. Zulejka si dá dlaně k tváři – opravdu, voní po huse a jablkách. Na jedinou Čarodějnice udělá mrštný výpad vpřed a vši silou bouchne dlouhou holí do schodiště, jako by ho chtěla rozeznout mečem vejpl. Konec hole zasviští někde dočista blízko a s bříknutím se zasekne do prkna, jen na půl prstu od bosého Zulejčina chodidla. Tělo slábne, roztéká se po schodech jako těsto. Jestli ta stará ježibaba praští ještě jednou... Čarodějnice si mumlá něco nesrozumitelného, přitahuje hůl k sobě. Nočník ve tmě dutě zvoní.

„Zulejko!“ křičí hromovým hlasem Čarodějnice směrem k synově půlce chalupy.

Takhle v domě obvykle začíná ráno.

Zulejka polyká vyprahlým hrdlem hustou slinu. Opravdu to dobře dopadlo? Obezřetně klade nohu vedle nohy a slézá po schodišti dolů. Chvíli vyčkává.

„Zulejkó-ó-ó!“

Teď už musí jít. Tchyně nerada něco opakuje třikrát. Zulejka přiskočí k Čarodějnici – „Už jsem tady, mámo!“ – a vezme jí z rukou těžký, teplými lepkavými kapičkami orosený nočník, tak jak to dělá každé ráno.

„Konečně jsi tady, zmoklá slepice,“ brblá Čarodějnice. „Umíš jenom spát, lenochu.“

Murtazu hluk určitě probudil, může se objevit v předsíni. Zulejka tiskne pod paži ovocnou pastu (jen aby ji venku neztratila!), nohama na podlaze nahmatává něčí válenky a vybíhá ven. Vánice se jí opírá do prsou, svírá ji pevnou pěstí a snaží se ji strhnout k zemi. Košile se nadouvá jako zvon. Zápraží se přes noc proměnilo v závěj – Zulejka schází dolů a nohama sotva odhaduje schody. Boří se do sněhu skoro po

kolena a vleče se k latríně. Bojuje s dveřmi, snaží se je v tom větru otevřít. Obsah nočníku vyprázdní do namrzlé díry. Když se vrací do domu, Čarodějnice tam už není, odešla k sobě.

Na prahu potkává ospalého Murtazu s petrolejovou lampou v ruce. Husté obočí svraští až ke kořenu nosu, vrásky na spánkem pomačkaném obličejí jsou hluboké, jako by je někdo vyřezal nožem.

„Zbláznila ses, ženská? Jít do vánice bez oblečení!“

„Jenom jsem vynesla mámin nočník a hned zpátky...“

„Chceš se zase půlku zimy válet nemocná? A celý dům nechat na mně?“

„Co to říkáš, Murtazo! Ani trochu jsem nepromrzla. Podívej!“ Zulejka natahuje jasně rudé dlaně, pevně tiskne lokty k pasu – z podpaží trčí ovocná pasta. Není snad pod košili vidět? Látka ve sněhu promokla, lepí se na tělo.

Murtaza se však zlobí, ani se na ni nepodívá. Odplivuje stranou, dlaní si hladí vyholenou lebku, roztaženými prsty si rozčesává zacuchané vousy.

„Dej mi najíst. A běž ze dvora odhrabat sních. Pojedeme pro dřevo.“

Zulejka horlivě přikývne a rychle zmizí za *čaršau*.

Podařilo se to! Povedlo se jí to! Vida Zulejku, vida zmoklou slepici! Tady je ten úlovek: dva zmačkané, smotané, slepené kusy nejlahodnější ovocné pasty. Podaří se jí je dneska odnést? A kam má tohle bohatství schovat? Doma ho nechat nemůže: když nejsou doma, Čarodějnice se jim hrabe ve věcech. Bude je muset vzít s sebou. Je to ovšem nebezpečné. Dnes však, jak to tak vypadá, stojí Alláh při ní – bude mít štěstí.

Zulejka důkladně zabalí pastu do dlouhého kusu hadříku a omotá si ho kolem pasu. Přetáhne přes něj spodní košili, obleče si *kulmek* a šarvary. Zaplete si copy a přehodí přes sebe šátek.

Husté šero za okénkem v záhlaví její postele začíná blednout, ředí ho slabé světlo pošmourného zimního rána. Zulejka odhrne záclony – je to lepší než pracovat ve tmě. Petrolejka stojící na kraji pece vrhá trochu šikmého světla i na ženskou část, ale šetrný Murtaza stáhl knot tak nízko, že

plamínek není skoro vidět. Vůbec jí to nevadí, všechno by mohla dělat i se zavázanýma očima.

Začíná nový den.

Ranní vánice utichla ještě před polednem a na jasně modrém nebi se ukázalo slunce. Odjeli pro dříví.

Zulejka sedí vzadu na saních zády k Murtazovi a pozoruje vzdalující se domy Julbaše. Zelené, žluté, tmavě modré vykukují jako jasné houby ze závějí. Vysoké bílé svíce kouře se rozpouštějí v nebeském blankytu. Pod sanicemi hlasitě a příjemně křupe sníh. Ojediněle si odfrkne a pohodí hřívou v mrazu čilá Sandugač. Stará ovčí kůže pod Zulejkou hřeje. A vytoužený kus hadříku na břichu je pořád teplejší – také hřeje. Dnes, kéž by to stihla odnést dnes...

Ruce a záda tupě bolí – v noci sem vítr navál spoustu sněhu a Zulejka se dlouho zakusovala lopatou do závějí, když na dvoře prohazovala široké cestičky: od zápraží k velké sýpce, pak k malé, k záchodu, k zimnímu chlěvu, k zadnímu dvoru. Po práci je moc příjemné zalenošit si na pravidelně se pohupujících saních – co nejpohodlněji se posadit, zachumlat se hlouběji do voňavého ovčího kožíchu, zastrčit prokřehlé dlaně do rukávů, položit bradu na prsa a zavřít oči...

„Probud se, ženo, jsme tady.“

Saně obstoupily obrovské stromy. Bílé polštáře sněhu na smrkových větvích a košatých korunách borovic. Jinovatka na haluzích bříz, tenkých a dlouhých jako ženský vlas. Mohutné valy závějí. Ticho široko daleko.

Murtaza přivazuje na válenky proutěné sněžnice, seskakuje ze saní, přehazuje si přes záda pušku a za pásek si zasouvá velkou sekeru. Do rukou si bere hole jako opěry, a aniž by se ohlédl, s jistotou sleduje uzoučkou pěšinku do houští. Zulejka jde za ním v závěsu.

Les kolem Julbaše je pěkný, bohatý. V létě vesničany sytí velkými lesními jahodami a sladkými velkými malinami, na podzim voňavými houbami. Zvěře je mnoho. Z hloubi lesa vytéká Čiśme – obyčejně přívětivá, mělká, plná rychlých ryb a neobratných raků, zjara však dravá, hučící, plná tajícího

sněhu a bláta. Během velkého hladomoru je zachraňovaly jen ony – les a řeka. A samozřejmě Alláhovo milosrdenství.

Dnes Murtaza zajel daleko, téměř až na konec lesní cesty. Tahle cesta, vyježděná kdysi dávno, vedla k okraji světlé části lesa. Potom se vnořila do Daleké mýtiny, obklopené devíti zahnutými borovicemi, a náhle zmizela. Dál nepokračovala. Les skončil – začínal neproniknutelný urman, polomová houština, obydlí divoké zvěře, lesních duchů a všelijakých temných sil. Stoleté tmavé smrky s ostrými špičkami podobajícími se kopím rostly v urmanu tak hustě, že by tudy kůň neprošel. A světlé stromy – rezavé borovice, skvrnité břízy, šedé duby – se tam nevyskytovaly vůbec.

Říkalo se, že přes urman se dá dojít k území Marijců – když jde člověk od rána mnoho dní v kuse. Ale koho se zdravým rozumem by to napadlo?! Dokonce ani v době velkého hladomoru se lidé z vesnice neodvažovali překročit hranici Daleké mýtiny: okousávali kůru ze stromů, rozemílali žaludy z dubů, rozrývali myší díry, když hledali zrní – do urmanu ale nechodili. A kdo tam zavítal – toho nikdo víckrát nespátřil.

Zulejka se na okamžik zastaví, velký koš na klestí položí na sních. Neklidně se rozhlíží – Murtaza zajel zbytečně tak daleko.

„Je to ještě daleko, Murtazo? Už skrz stromy nevidím Sandugač.“

Muž neodpovídá – proráží si cestu vpřed po pás zabořený v panenském sněhu, dlouhými holemi se opírá o závěje a širokými sněžnicemi zdolává křupající sních. Nad jeho hlavou permanentně stoupá obláček mrazivé páry. Nakonec se zastaví vedle vysoké břízy s bujným výrostkem čagy a uznale ji poplácá po kmeni: tuhle.

Nejdřív ušlapávají sních kolem stromu. Potom Murtaza odhodí kožich, pevně uchopí zahnuté topůrko, sekerou ukáže na mezeru mezi stromy (tam bříza padne) a pustí se do kácení.

Ostří sekery se na slunci leskne a s krátkým zvukným „čach“ se zakusuje do boku břízy. „Ách! Ách!“ odpovídá ozvěna. Sekyra otesává tlustou, černými hrbolky bizarně posetou kůru, potom proniká do jemně růžové dřeně. Třísky odletují jako slzy. Ozvěna vyplňuje les.

„I v urmanu je to slyšet,“ pomyslí si s obavami Zulejka. Stojí trochu opodál, po pás ve sněhu, a objímá koš – dívá se, jak Murtaza poráží strom. Zeširoka se napřahuje, mrštně prohýbá trup a přesně zatíná sekeru do světlé štěrbiny naštípnuté z boku stromu. Je to silný, velký muž. A pracuje obratně. Získala dobrého muže, nemůže si naříkat. Sama je drobná, sotva dosáhne Murtazovi k ramenům.

Zanedlouho se bříza začíná silně otřásat a sténat stále hlasitěji. Rána vyhloubená v kmeni sekerou se podobá otevřeným ústům v němém výkřiku. Murtaza odhazuje sekeru, z ramenou setřásá třísky a větvičky a kývá na Zulejku: pojd' mi pomoci. Společně se ramena opírají do kmene s drsnou kůrou a vrážejí do něj stále silněji. Ozve se praskot dřeva a bříza se s hlasitým zasténáním na rozloučenou zřítí na zem a do nebe se vznesou oblaka sněhového prachu.

Muž, stojící obkročmo nad povaleným kmenem, z něj odsekává tlusté větve. Žena olamuje slabé větvičky a sbírá je spolu s chrastím do koše. Dlouho pracují mlčky. V kříži jim loupe, ramena tíží únava. Ruce, třebaže jsou v rukavicích, mrznou.

„Murtazo, je pravda, že tvoje matka šla v mládí na několik dní do urmanu a vrátila se dočista celá?“ Zulejka se narovná a prohne v pase, odpočívá. „Říkala mi to *abystaj* a já její babička.“

Murtaza mlčí a sekerou si přeměřuje křivou sukovitou větev, vyčnívající z kmene.

„Já bych umřela strachem, kdybych se tam ocitla. Hned by mi určitě zdřevěněly nohy. Ležela bych na zemi se zamhouřenýma očima a bez přestání bych se modlila, dokud by byl můj jazyk schopen pohybu.“

Murtaza se pořádně rozmáchně sekerou, větev pružně odletí s hukotem stranou a ještě na zemi několikrát poskočí.

„Říká se, že v urmanu modlení nefunguje. Ať se modlíš, nebo ne, je to prý jedno – stejně umřeš... Co si o tom myslíš?“ Zulejka ztiší hlas: „Jsou na světě místa, kam Alláhův zrak nepronikne?“

Murtaza se zeširoka napřáhne a zasekne sekeru hluboko do kmene, jenž v mrazu zazvoní. Sundá si kožešinovou

čepici, dlaní si otře zrudlou holou lebku, která sálá horkem, a s gustem si odplivne pod nohy.

Znovu se pouštějí do práce.

Brzy je koš plný chrastí – nejde ani uzvednout, dá se jen táhnout za sebou. Bříza je zbavená větví a rozseknutá na několik klád. Všude kolem leží v závějích dlouhé větve, svázané v pečlivých otýpkách.

Ani nezpozorovali, že se začalo stmívat. Když Zulejka zvedne oči k nebi, slunce je již ukryté za cáry mraků. Žene se sem silný vítr, fučí a víří vánice.

„Murtazo, pojedeme domů, zase začíná fujavice.“

Muž neodpovídá, dál provazem svazuje tlusté svazky dřeva. Když je poslední otep hotová, vánice už táhle a hněvivě skučí mezi stromy.

Murtaza ukáže kožešinovou rukavicí na klády: nejdřív odvečeme je. Čtyři klády s osekanými větvemi, každá z nich delší než Zulejka. Murtaza popadne jeden konec té nejtlustší klády a s hekáním ji odtrhává od země. Zulejka popadne druhý. Nepodaří se jí ho hned zvednout, dlouho s ním zápasí, zvyká si na tlusté a hrbolaté dřevo. „No tak!“ nedočkavě vykřikne Murtaza. „Ženo!“

Nakonec to Zulejka dokáže. Obejme kládu oběma rukama a hrudí se přitiskne k narůžověle bílému syrovému dřevu, z kterého trčí dlouhé ostré třísky. Vydávají se k saním. Jdou pomalu. Ruce se třesou. Jen abych ji neupustila, mumlá si v duchu, jen ji neupustit. Kdyby jí spadla na nohu, po zbytek života zůstane mrzákem. Začíná být horko – po zádech a po břiše jí stékají teplé pramínky. Kus hadru skrytý na hrudi promoká skrznaskrz – ovocná pasta bude cítit solí. To nevádí, jen aby ji dnes stihla odnést...

Sandugač stojí poslušně na stejném místě a líně podupává. V letošní zimě je málo vlků, *subchan Alla*, proto nemá Murtaza strach nechat koně dlouho samotného.

Když naloží kládu na saně, Zulejka se svalí hned vedle, shodí rukavice, uvolní si šátek na krku. Při dýchání cítí bolest, jako kdyby právě proběhla celou vesnicí bez zastávky.

Murtaza se beze slova vrací ke kládám. Zulejka slézá ze

saní a plouží se v závěsu za ním. Přetahují zbylé klády. Potom otepi ze silných větví. Pak ze slabých.

Když je dřevo srovnáno na saních, les už je ukrytý za hustým zimním soumrakem. U pařezu čerstvě pokácené břízy zůstal jen Zulejčin koš.

„Klestí přineseš sama,“ houkne Murtaza a pustí se do připevňování klád.

Vítr začal pořádně fučet, zlostně metá oblaka sněhu do všech stran, zametá vyšlapané lidské stopy. Zulejka tiskne rukavice k hrudi a vydává se po sotva viditelné pěšince do lesní tmy.

Než dojde ke známému pařezu, koš už je zavátý sněhem. Ulomí z keře větev a dá se do hledání, prut zabodává do sněhu. Jestli koš nenajde, zle se jí povede. Murtaza jí vynadá a pak se uklidní, ale Čarodějnice jí bude spílat, vychutná si ji, ta si své jedovatosti neodpustí, až do smrti jí bude ten koš připomínat.

Támhle leží, spása její! Zulejka vytáhne těžký koš z obrovské závěje a úlevou vydechne. Může se vrátit. Ale kam má jít? Kolem dokola zuří vánice. Bílé přívally sněhu se střemhlav ženou vzduchem hned nahoru, hned dolů, Zulejku zahalují, ovíjejí ji a zasypávají. Nebe mezi ostrými špičkami smrků visí jako obrovská šedá vata. Stromy kolem ní zalila tma, jeden druhému se podobají jako stíny.

Pěšinka zmizela.

„Murtazo!“ křičí Zulejka a ústa má plná sněhu. „Murtazó-ó-ó!...“

Vánice zpívá, zvoní a sviští v odpověď.

Tělo pozbývá síl, nohy umdlévají, jako by i ony byly ze sněhu. Zulejka usedne na pařez zády k větru, jednou rukou přidržuje koš, druhou límec kožichu. Nesmí se z toho místa hnout – ztratila by se. Raději počká tady. Snad ji Murtaza ne nechá v lese? To by se Čarodějnice zaradovala... A co ovocná pasta, kterou vzala s takovými obtížemi? Copak to všechno bylo k ničemu?...

„Murtazó-ó-ó!“

Ze sněhového oblaku vystoupí velká tmavá postava v kožešinové čepici. Pevně popadne ženu za rukáv a vleče ji ve vánici za sebou.